

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fidei Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

LXXXII. I. In Evangelium hujus diei; propositis laboribus, quos prædicationis munus post se inducit; quærit cur tam exiguus fructus è Concionibus colligatur, sive quod in diem recidit, cur adeò ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

 DOMINICA PASSIONIS
CONCIO PRIMA.

CUR VERITATI RESISTITVR.

I. *Causa ex parte hominis; Iudicij corruptio.*

Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis quare non creditis mihi? Iohan. 8.

IAM ad tempus illud pervenimus quod, Apostolus vocat, 2. Cor. 6. *tempus acceptabile, & dies salutis*, nempe ad tempus Passionis, & quasi ultimam dispositionem ad Festum Paschæ. Cùmque hactenus Ecclesia usa sit verbo Dei, cuius tanta est vis, ut auditu sit non à surdis modo, sed etiam à mortuis, (*& qui in monumentis sunt audiunt vocem Filij Dei*) immò à creaturis insensibilibus, (de quibus Psal: 28. *Vox Domini super aquas Deus Iesatis intonuit: Dominus super aquas multas. Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia.*) Et tamè eadem Ecclesia videat non satis à filiis esse responsum; Id quod habet summum, Crucis vexillum attollit. Quis dicat qualem motum in omnibus excitabit in die iudicii illa ostensio Crucis? *Tunc patebit signum Filij hominis in celo. Et tunc plangent omnes tribus terra.* Sed nescio nùm modo duriores non simus, quàm tunc summus futuri. Certe huius successus causam reddit Christum in hodierno Evangelio: quam exponemus, ubi primùm Deiparum Virginem de more salutaverimus,

AVE MARIA.

CERTVM est prædicationis officium & munus inducere post se ac exigere mul-

tum operæ & laboris, numerosamque sollicitudinum & tædiorum copiam. Nam ut nulla habeatur ratio: 1. difficultatis eloquentiæ, quam præstantissima Antiquitatis ingenia existimarunt tantam esse, ut eius perfectionem ad paucos admodum pertinere censuerint, ita ut cum multi singulis ætatibus præclarissimi extiterint Imperatores, multi graves Iurisconsulti, præstantissimi Artifices vix tamen multæ ætates unum tolerabilem viderint Oratorem: 2. Ut taceam difficultatem apparatus, qui ad hoc munus est necessarius, qualis est diversissimarum rerum, earumque difficillimarum cognitio, qua de re multa Nazianzenus in Apolegitico: 3. Ut nihil dicam de perpetua animi & corporis contentione in ea anni parte quæ difficillima est: 4. Ut taceam de iniquitate iudicii Auditorum, & diversa capacitate, & diversissima animorum dispositione, ac intentioni sæpe contraria, & rarissimè favente, & benevola: Denique, ut præteream, quod multos valde torquet, certum famæ amittendæ periculum, quæ exponitur omnibus, hoc est, etiam invidis, & inimicis, & ignaris: nam cum aliarum artium iudicium vulgo ad artifices referatur, huius difficillimæ

artis iudicium, auribus plebis ignaræ committitur, ita ut cogaris in turba quemlibet vereri, quem extra turbam contemneres: Vt, inquam, hæc omnia & alia plura præteream;

Quantus labor nobis subeundus est, cum vitiis & hominibus vitiosis, cum quibus nobis grave certamen est? Ita enim hanc resistantiam significavit Deus apud Ieremiam cap. 1. *Ego dedi te hodie in civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum, super omnem terram, Regibus Iuda, Principibus eius, & Sacerdotibus, & populo terra. Et bellabunt adversum te, &c.* Quod si unicuiusque pugna adversus vitia sua est maximè difficilis; quantum opus est unum hominem unius civitatis vitia aggredi, atque oppugnare? neque enim ignoramus nobis rem esse & cum principibus huius æris, & cum hominibus iniquissimis ac pessimis, & cum vitiis unicuiusque; quæ omnia adversum nos dimicant. Quod si Apostolus existimavit quorû hæreticorû resistantiâ sibi esse intollerabilem, ita ut Dominum ter rogavit ut ea tentatio discederet à se; quis mirari debet, si dicam peccatorum hominum resistantiam rem esse difficultatis plenissimam? Quantam putas nos illam nasci, dum expugnanda sunt odia inveterata; dum aggredimur extinguere carnis incendia, & infandas libidines debellare? Hinc odia multorum nobis subeunda, contemptus, detractiones, minæ, & quod aliquibus etiam contingit, quibus plagas recipere & mortem subire necesse fuit.

2. Quantum laboris & doloris nobis affert zelus, quem ait Christus Dominus interiora exedere atque incendere? Quam sæpe cogit nos, nunc irasci, nunc uri atque ardere, nunc infirmari, ac deicij, nunc flere ac misereri? *Quis infirmatur, & ego non infirmor; qui scandalizatur, & ego non uror; Quos qui-*

dem labores, atque dolores exprimit Scriptura per mulieris parturientis dolores. Apocalyp 12. *Et in orero habens clamabat parturiens, & cruciabatur ut pariat.* Vt autem intelligas difficultatem partus, cogita multitudinem liberorum, juxta illud Isa. 66. *Qui audivit unquam tale: & quis vidit huic simile: quid parturiet terra in die una: aut parietur genu simul: quia parturivit & peperit Sion filios suos:* nec alio sensu dixit Paulus ad Galat. 4. *Filius quos iterum parturio:* quâ loquendi formulâ exprimuntur curæ, anxietates, corporis atque animi afflictationes pro animarum salute procurandâ dolor item de hominum sceleribus in Deum patris, ac zelus qui ita exedit consumitque juxta illud Psalm. 68. *Zelus domus tuæ comedit me;* ad hæc, laborum, atque ærumnarum invicta tolerantia, pro obsequio in proximos strenuè impendendo. Quin immò si opus sit, debent viri Apostolici in tanti operis progressionem vitam prodigere, ut Rachel ex Benjaminu partu interit: Et ita S. Dunstanus, de quo Surius 19. Maij, invitatus ad cælum, inducias à Deo petiit, & impetravit, donec populum verbo refecisset; quod in eò opere gloriosum putaret vitam finire, atque animam effundere.

Nihilominus tamen nulla maior pœna, nullus gravior labor, & dolor, quam quod ferè inutiles sint labores nostri; ac pauci admodum, aut ferè nulli ex Concionibus proficiant. Vos enim t. stor. Auditores, quæ mutatio sit facta in vobis ex Concionibus, quis fructus post tot labores, post tot studia? Etenim cum Isaiâ, & cum Apostolis conqueri possumus, *Domine quis credidit auditui nostro, & brachium Domini cui revelatum est.* Certè Vinirores & Agricolæ, & reliqui Artifices, omnes carpunt aliquem laborum suorum fructum; & ut ait Apostolus 1. Cor. 9. *Qui plantat vineam & de fructu eius non edit: Qui pascit gregem, & de lacte gregis non manducatur.* Que

Quæ res usque eò nos aliquando percellit, ut ex desperatione veniat in mentem, officium illud, aut deponere, aut non tantâ curâ præstare. Certè uti explicat Hugo cardinalis, ea res animum S. Thimothei olim ita perculit, ut cum initio frequentibus Concionibus vaccet, postquam vidit inutilem laborem suum, cœcepit illud opus negligere, unde etiam arguendus fuerit S. Ioannis Epistola ut patet in Apocalypsi, ubi reprehenditur Angelus Ephesi, quod primam charitatem reliquisset. Quod si ob amorem Dei prima charitas conservatur, vix tamen fieri potest, ut quilibet coram Deo non consequeratur cum Isaiâ Prophetâ cap. 49. *Et ego dixi: In vacuum laboravi sine causa, & vanè fortitudinem meam consumpsi: ergo iudicium meum cum Domino, & opus meum cum Deo meo* ut legit Sanctus Hieronymus, *labor meus, & dolor meus.*

Quâ ex re factum est ut Ecclesia, vergente in finem Quadragesima, ut nostro dolori medeatur, hodiernum Evangelium legendum præbeat, uti nos in eo dolore consoletur: in quo duo nobis proponit, 1. Idem Christo Domino planè contigisse, cuius licet mirabilis esset eloquentia, mira vis verborum, mira gratia, immò cum esset ipsum Verbum, quod Apostolus vocat *gladium acutum ad divisionem animæ*, alius *malcum ex adamante, ad conterendas petras* alius quasi *fecundum è nubibus imbrem*, modo stillantem & suavissimè labentem, modò fortius irruentem, secundum illud, *quasi imber super herbam: cuius denique licet tam multa essent miracula, & opus quasi fulgura; paucos tamen admodum convertit: quod admirans Ioannes Evangelista, scripsit cap. 12. Cum autem tanta signa fecisset coram eis non credebant in eum: ut sermo Isaiæ Prophetæ impleretur quem dixit: Domine, quis credidit auditui nostro, & brachium Domini, nisi revelatum est?*

Huius successus triplicem rationè affert,

cur nimirum tam pauci ex Christi Concionibus proficerent, quæ causæ etiam nostri respectu locum habere possunt, servata proportione: ut ne miremur, neque animo deficiamus, cum hæc eadem nobis contingere videbimus, ut scilicet admodum exiguus à nobis ex nostris concionibus fructus colligatur.

Ex tribus causis una se tenet ex parte Creatoris, duæ ex parte creaturæ. Quæ se tenet ex parte Dei in illis verbis continetur, *Qui ex Deo est verba Dei audit, propterea vos non auditis quia ex Deo non estis*, estque denegatio gratiæ, sine qua mutum est omne os quod loquitur, de quâ re post alterum diem loquemur. Duæ itaq; nobis supersunt causæ ex parte creaturæ, de quibus modò, & crastina die. Primâ continent illa verba, *Qui ex vobis arguet me de peccato: in quibus verbis ex effectu causâ ostendit: cum enim ex odio virutis Christum odissent, iuxta illud Ioan. 3. Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem: erant enim eorum mala opera*, ex eodem odio factum est ut non prodesse eius verba, sed facta tantum viderent, & dicta audirent ut carperent unde variis eum calumniis appetere, quasi occasionè haberent non credendi, cum tamè nullam habuerint nisi odium gratuitum, secundum illud, *quia odio habuerunt me gratis*. Alterâ causam continent hæc alia verba, *Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? quæ significant odium veritatis, licet ea clare proposita fuerit, Duplex igitur odium fuit, & personæ, & doctrinæ, licet persona esset irreprehensibilis: Quis ex vobis arguet me de peccato: licet doctrina esset verissima, Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Sed nimirum 2. ut dicitur Sap: 2. Excæcavit illos malitia eorū. Quod quia multis in omni genere solet accidere propterea id nunc à me disquirendum est, unde ea res proficidatur, Cuius quidè rei unicâ causâ esse arbitror; Quia multi non intellectu sed affectu iudicant: quod tribus modis solet contingere.*

I. Cum

1. Cum Voluntas Intellectum determinat, ut de quibusdam vel tantum vel acrius cogitet; nihil verò, aut parum de aliis; unde fit ut unam partem vehementius apprehendat, ac perfectius cognoscat quam alteram.

Nota itaque has duas potentias, Intellectum, & Voluntatem sic inter se esse connexas, ut una sine alia non operetur? ita tamen ut aliquâ ratione, & à se invicem independentes sint, & à se invicem dependentes. Independentia est, quia Voluntas posita quâcunque cognitione finiti boni semper libera est ad volendum, aut non volendum, si suâ summâ potestate uti velit: Intellectus autem proposito sibi verò non pendet à Voluntate ut assentiatur, aut aliter sentiat, nam à vero determinatur ut cognoscat: Dependentiâ in eo est, quòd voluntas cum ferri non possit in rem incognitam: (nam ut ait Bern. lib. de Amore Dei, cap. 2. Quis amat quod non videt, quomodo potest esse amabile quod non est aliquatenus visibile? Et ex S. Thomâ opusc. 61, hæ facultates ita sunt ordinatæ, ut cognoscitiva sit ante affectivam) necesse est ut ab intellectu cognoscente moveatur: aliunde etiam Intellectus in suâ operatione, & applicatione, dependet à voluntate; cuius dominium est in omnes facultates aut æconomicum, aut despoticum. Hæc autem mutua dependentia exercetur per sympathiam potentiarum, ex quo fit ut in intellectu agente & movente se, moveatur voluntas, & ex voluntatis affectu operetur intellectus: Hoc præsupposito.

Dico Intellectum, licet à voluntate non pendeat eâdem ratione, quâ multæ inferiores potentie, ut progressiva, & illæ quæ ab objectis non moventur; non pendeat, inquam, ut de re aliqua debet sibi proposita illo vel illo modo iudicet; quia veritati evidenti sibi propositæ refragari non potest;

pendere tamen à voluntate in applicatione, ut scilicet acrius, ac divitius, & vehementius partem intendat quam in aliam, qua ratione voluntas sibi fucum facit, ac se decipit, & fetandem & intellectum excæcat: atque illud est quòd ait Philosophus, Quòd omnis peccans est ignorans, hoc est, minus quibusdam rationibus attendit, atque ita quædam actualiter minus scit.

Hinc porrò sequitur 1. ipsius Intellectus cæcitas, qui tantum videt, quantum cernit: cum itaque unum cernat diligentissimè, aliud verò obscurius, fit ut unum minus terat, ac ferre ignoret, saltem secundum rationes speculative, & integras.

Sequitur 2. Ipsius Voluntatis inclinatio, atque acceptatio: Etenim cum Voluntas rationalis sit libera, & consequenter indifferens ad duo etiam si absolute loquendo se ipsam per se possit determinare, pro summa sua potestate; modo obiectum ipsi non sit ignotum; tamen communiter loquendo ferre determinatur à iudicio pratico præcedente, contra quod Voluntas nõ fertur quia non fertur nisi in bonum sibi repræsentatum ut cõveniens; unde quando Voluntas unâ partem eligit, oportet ut præcesserit iudiciu practici Intellectus, qui iudicat homini id potius hic & nunc convenire, quàm contrarium: quod tunc facit Intellectus cum plura bona, & evidentiora in uno videt, quam in altero: hoc autem sæpe pendet à vehementi aut negligenti Intellectus ad unum obiectum applicatione: quæ applicatio quia per sympathiam pendet à Voluntate, ipsa sui erroris causa est, atque origo, quoniam ducem suum excæcat. Itaque in universum de peccatoribus pronunciat David Psalm. 16. *Oculos suos statuerunt declinare in terram*, ut scilicet tantum terrena, non autem cœlestia, & tantum præsentia, non autem futura intueantur.

Exemplum habes admodum insigne in cap. 13. Danielis, ubi narratur scelestum facinus, ac erimen duorum Senum luxuriosorum, qui cum ex irrisissent in turpem amorem Susannæ, ut de illis loquitur Scriptura; (*Et exarserunt in concupiscentiam eius*); *Everterunt sensum suum, & declinaverunt oculos suos, ut non viderent cælum, neque recordarentur iudiciorum iustorum.* Quia nimirum, cum tantum cogitarent de pulchritudine Susannæ; quippe qui *observarent diem aptum*, ut dicitur in Textu, *quando eam possent invenire solam*: sanè de sceleris immanitate, de præsentia Dei, iudicio, de supplicij magnitudine, de operis difficultate non cogitabant: ac sicut olim Iob fœdus pepigerat cum oculis suis, ut ne cogitaret quidem de virgine, illi è contrario fœdus cū oculis suis pepigerant ne viderent cælū, ne videlicet eius aspectus, & eius qui in cælis habitat, eos abduceret à scelere, sed plane statuerunt oculos suos declinare in terrā, & cogitare iterū ac sapiens de formiā, cuius amor ipsorum animos usque ad insaniam inflammabat. Et ut sua captarent commoda, & voluptate illicita suerentur, nihil pensi habuerunt, quod esset à divina Lege alienum. Et certè quid facilis fuerat natam in illis recenter flammam extinguere, nisi se repetitis aspectibus & cogitationibus excæcassent? Quid enim si specassent ætatem suam, quoniam senes, qualitatem suam, quia iudices populi, statum suum, quia captivi, & in alieno regno, locum, quia in domo ubi iudicia reddebant, ad hæc, in domo ipsius mariti, unde iniuria gravior, fœditatem sceleris, ut etiam, licet amore eius vulnerati essent, erubescerent indicare sibi concupiscentiam suam, honestatem ipsius, & consequenter operis difficultatem, scilicet intentatam mulierem perfringere, periculum tentandi, cœli & Dei conspectum, statutam adulterio pœnam, Oculum illum vigilem omnia cernentem, iudicia Dei quæ nihil

Tom. III.

impunitum relinquunt; voluptatis brevitatem, ac doloris, & pœnitentiæ diuturnitatem, denique, quibus supplicis hoc tantum facinus in altera vita punitur, certè poterant omnem libidinis sensum, quantumcumque esset, facile extinguere. Sed vide qua ratione victi sunt: *Everterunt sensum suum, & declinaverunt oculos suos, ut non viderent cælum, neque recordarentur iudiciorum iustorum*: hoc est, ab his omnibus considerationibus animum averterunt, ac de solâ mulieris pulchritudine, de solâ voluptate cogitarunt: Exemplo præillustri nobis relicto, qua ratione in nobis contingant scelera. Ita unicuique quodlibet, licet, augendo quæ sibi favent, extenuando aut omittendo quæ mentem revocant à flagitio. In eum numerum reduco.

1. Eos omnes qui discendi quod nesciunt, occasiones fugiunt, unde nec Conciones audire, nec legere, nec querere, nec consilium petere volunt, ne ea sciant, quæ scire nolunt, ne si scirent, aut facere impedirentur, aut ægrè facerent, quasi eâ ratione sufficienter excusari possint, ob ignorantiam, quæ si est ei/us modi, non modo culpam non excusat, sed etiam auget, ac facit graviolem: Non excusat quidem, quia ea sola excusat, quæ actum facit non liberū, sed ignorantia quæ sita, & affectata, ut libera est, non impedit quin actus in suâ causa sit liber, unde culpam non impedit, auget autem, tum quia uti sponte ignorans se se exponit periculo omnis culpæ, propterea in quâlibet exigua re, gravissimam culpam contrahit, tum quia non modo actum committit, sed etiam sibi eripit potestatem aliter agendi ob defectum cognitionis, quæ in rebus mortalibus est agendi principium.

2. Eos qui nolunt de rebus ad conscientiam pertinentibus cogitare, sua negotia ut

L

sch-

se habent discutere; nunquid, verbi gratia, habeant aliquid alienum quod restitui oporteat; nunquid in sua negotiatione aliquid iniustitiæ committant, refugiunt animæ suæ statum agnoscere, de morte cogitare, de rebus futuris, de æternitate, de securitate status vitæ in quo sunt. Videas enim innumeros homines qui seiplos nunquam ingressi sunt. Existimant, opinor, hæc omnia desitura esse, si non cogitent, si non meminerint, si obliviscantur. Quia *nemo est, qui recogitet corde*. Stulti planè, qui non videant, res semper suo statu esse, seu cogites, seu non cogites.

Eo reducuntur 1. qui dolent cum in Concionibus veritates ad ipsos pertinentes aperimus, quasi dicendo, reos ipsos faciamus, non autem sint ipsi suis factis.

Multò magis 2. qui moniti credere nolunt quod dicitur, ea tantum de causa, quia nolunt rem ita se habere: Etenim gratis fidem negant, & non tantum voluntate peccant, sed etiam iudicio: quia contra id quod est evidens pugnant, cum non contradicant ratione, sed voluntate, quæ omne iudicium corrumpit.

3. Qui sibi voluntariè fucum faciunt, non eodem modo in rebus conscientia sibi consulentes, quo, id agunt in rebus sæcularibus, & negotiis, ut videant hinc inde rerum commoda, & incommoda, & omnia iusto iudicio expendant.

4. Qui secum dissimulant sibi que parcunt. Quotusquisque enim sibi fit iudex rigidus, ac severus, qui sibi non aduletur, Itaque in omnibus molliores sententias sequuntur, & quæ magis suæ cupiditati favent, in quo multipliciter peccant. 1. Quia plus favent cupiditati, quam rationi, quod secus fieri deberet: quod enim maximè vis, id tibi deberet esse suspectum ob insidias amoris proprii.

2. Quia sese exponunt periculo deceptionis; nam quam multi adulatoriè loquuntur: ad hæc nulla est opinio tam falsa & extraordinaria, quæ non aliquem habeat vel auctorem, vel fautorem ac defensorem. 3. Quia non ex toto rem considerant, sed tantum ex parte: itaque iudicium non est iustum nec certum, sed diminutum. 4. Quia sibi ipsi debent esse suspecti, ex affectu quem sentiunt erga rem de qua agitur: sibi enim facile parcunt in ea materia & secum dissimulare solent. Hoc vide in exemplis: verbi gratia, In Mulieribus ratione ornatus; ratione congressuum, & ratione Indit: In Viris ratione negotiorum. Sed ad alia.

II. Ratio seipsum excæcandi ita contingit. In rebus dubiis, & obscuris Voluntas impondere trahere potest Intellectum. Et in dubiis quidem, quoniam hinc inde rationes probabiles apparent, non potest intellectus ex seipso ad unum aliquid se determinare, quoniam utrinque æqualiter trahitur, cumque sit ex se potentia indeterminata, si ab obiecto non determinetur, hæret dubius, quo in casu voluntas ratione sui domini illum determinat: Sicut Iudices ubi partes utraque audierunt, nec jus apertum est, sed rationes utrinque faciunt pro singulis, pro alteriusque sententiam uti libuerit, ferre possunt. Ita in nobis contingit respectu rerum moralium, quæ quia sunt ancipites, præsertim in rebus facti, & in utramque partem accipi possunt, ut quisque voluntate propendet, ita faveat ac iudicat, unde magna sentim in intellectu deceptio, atque error, dum res æqualis ponderis inæqualiter iudicat, & ita iudicii retinendo paulatim enervatur, ac excæcatur ipse intellectus.

Eodem modo res se habet in obscuris: nam cum sola evidentia cogat intellectum, ubi res sunt obscuræ ipse determinatur à voluntate, & quo voluntas fertur, illo idem se incli-

inclinat. Vti igitur Theologi docent piam affectionem illum inclinare ad assentiendum rebus fidei, alioquin obscuris; ita prava voluntas suo pondere sæpe ipsummet trahit aliò quam rerum veritas traheret; unde in eiuſmodi hominibus prius sanandus est affectus, quam iudicium; secundum illud Iſaiæ ex translatione LXX. Interpretum, *Nisi credideritis; non intelligetis.* Atque hinc ortu puto, cur tam multi in hæresi & errore permaneant, quos certè affectus excæcavit: in quibus prius sanandus affectus, quam intellectus. Ita Christus Iudæis obiebat, Ioan. 5. *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis?* Et cap. 12. ait Evangelista, Multos credidisse, sed non aulos profiteri propter Phariseos, ne à Synagoga eijcerentur, *Dilexerunt enim, inquit, gloriam hominum magis quam Dei.* Ratio est. Quia cum res fidei sint certæ, ac indubitata; quia tamen sunt obscuræ, non omninò intellectum determinant, nisi prius accedat affectus, & ita non fertur ille ad credendum, neque præbet assensum. Sic videmus passim homines, uti corrumpan affectum, ita paulatim à fide discedere, quia desinente pio affectu, desini fides, atque intellectus à hæresi: itaque motiva credendi paulatim rejiciunt, ac eorum vim enervant, ac debilitant, & sese contrariæ persuasioni adjungunt. Idem fit in iudicio virtutum: cum enim quis ad castitatem est affectus, facili assentitur iis quæ dicuntur de bono virtutis, de facilitate castitatis de ejus honestate, de præmio: sed ubi paulatim pudorem abiecit, alia omnia judicat atque lenit.

III. Modus quò fit hæc perversio est à passionem; quia hæc habet in nobis rationem medij, & consequenter immutat objectum: sicut enim medium densius aliter representat objectum, quam medium rarius, & sicut per vitrum rubrum species inmutantur, quia me-

dium aliquid efficit; ita quia in nobis objecta quæ animum subeunt pendunt à phantasia, & ab appetitu, passio quæ ad se affectum & appetitum trahit, immutat medium; & corrupto affectu pessima in hominibus iudicia oriuntur. Vis per singulas passiones exempla; Id mihi omninò facile esset: Sed ne longum sit: Vide quid amor libidinosus egerit in Samfone; quid in Rege Salomone. Ille toties deceptus ab infidâ muliere, toties tentatus, non vidit quod videbat; meritum deinde passus supplicium cæcitatatis, quia per oculos peccasset, & sæpius se excæcasset. Hic autem ita Sapiens, ut nihil ignoraret, cò devenit insipientiæ, ut jam senex prolaberetur in idololatriam. Quid dicam de invidiâ quæ Saulem armavit in Davidem innocentem? id enim effecit, ut quæcunque essent in Davide maximè amabilia, ea semper ipse converteret in venenû. Incredibile dictu est, per quæ præcipitia, Regem infelicissimus descenderit. Sed vide quo furore odii exarserint Iudæi in Christum; quia enim oderant, & oderant gratis, eo se se odio excæcarunt ne crederent. Id jam diximus ex Ioan. cap. 12. Itaque maluerunt habere Ioan-nem pro Messia quam Christum, licet non esset, de Tribu Iuda, nec ullum miraculum fecisset, nec ipse hunc gradum admitteret. Cum verò tam multas in Christo probationes haberent, & tot testimonia, in illum tamen credere noluerunt, unde Christus Ioan. 15. dicebat *Si opera non fecissem in eis qua nemo alius fecit, peccatû non haberent, nunc autè viderunt & oderunt, & me, & Patrem meû: sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorû scriptus est, quia odio habuerunt me gratis.* Quam sæpe & id evenit, videmus quod contigit in Iudæis! Quid enim videbant in Christo quod amare non debebant? Quanta erat in eo doctrina, quanta morum suavitas, quanta humilitas, quot beneficia in ipsos collata, in ægrorum sanationibus, mortuorum resur-

rectione,

rectione, assiduâ prædicatione, vitæ com-
munitate, & contubernio? Sed quoniam
oderant; idè quidquid faceret, quidquid
doceret, & ageret, convertebant in odii ma-
teriam, atque flammam. Illi hominem bla-
spheum appellarunt, alii Legis infracto-
rem, alii vini potatorem, alii seductorem
plebis, alii inimicum Cæsaris, & Reipublicæ,
alii pacis perturbatorem, alii deceptorem, alii
alii etiam Dæmoneum & Magum: Quod
Pater familias Beelzebub vocaverunt, quanto
magis domesticos ejus? quorum dicta, atque fa-
cta, ex odio & inimicitia, converterunt in
odii materiam. Ac sicut non sola plebs de-
cepta est, sed etiam majores, & Pharisei, &
Sacerdotes, & Pontifices; ita plerumque fit
ut omnes sese odiò, & invidiâ, & anticipatâ
opinionem excæcari sinant. Cæterum eò utque
plerumque procedit hæc deceptio, ut
licet multa sint nobis admodum per-
spicua, in illis tamen malitia excæciamus: ut
de quibusdam scripsit S. Paulus Rom. 1. *Qui
veritatem Dei in injustitiâ detinent.* Eò enim
tandem pervenitur, ut assuetudine, & con-
trariis judiciis, error nobis persuadeatur tan-
quam veritas, ita ut postea credamus nos ali-
quid innoxie agere, licet rei simus falsitatis:
nam licet nobis persuadeamus hæc ita se ha-
bere, tamen non innoxie hoc ignoramus, sed
cum culpâ, quoniam sic nos excæcavit no-
stra malitia, quæ sponte suscepta est: & hoc
sensu dixit Christus Discipulis suis Ioan. 16.
*Venit hora ut omnis qui interficit vos arbitretur ob-
sequium se præstare Deo. Et hæc facient vobis, quia
non noverunt Patrem, neque me.* Quod est ma-
lorum omnium postremum quòd sese præci-
pitat voluntaria ignorantia: nam tandem de-
generat in errorem, ut tunc putet se rectam
viam insistere, cum aberrat maximè. Ita
multi in homines probos, primum odio fe-
runtur; deinde putant se ratione adigente id

facere, & studio Religionis; unde id putant
esse suum officium.

Vide itaque totius illius excæcationis ordi-
nem, atque processum.

Primo affulget veritas hinc inde micanti-
bus radiis, sed reicitur, & ob passionem ani-
mus ab ea se avertit. Psal. 39. *Noluit intelligere,
ut bene ageret:* hinc odium veritatis.

2. Iubet voluntas intellectui, ut quæ veri-
tati favent non attendat, augeat difficultates
quæ illam impugnant, omnia contraria terribi-
ter expendat, & magnificiat, suspiciones exol-
lat, argumenta levia amplificet, & probabilia
omnia congerat, atque undequaque accer-
sat. Hoc autem imperium aliquando est ex-
pressum, aliquando tacitum, & quasi per
sensum, & sympathiam, quod perinde est,
ad cæcitatem, modò id fiat, quò tenebræ
offundantur.

3. Quia jam est aliqua dubitatio, & prop-
ter offusam caliginem obscuritas, iubet vo-
luntas pro sua potestate intellectui, ut ita sen-
tiant; quia in dubiis, atque obscuris rebus vim
habet adigendi intellectum ad assensum.

4. Assuetudine ita iudicandi, & crebris
actibus, ita rem esse nobis omnino persua-
demus, unde vehementius trahitur voluntas,
& inflammatur, cum se iam iure agere præ-
sumat, sicque vehementius intellectum applicat,
qui se se magis ac magis in sua opinione
semper confirmat, & eo modo existit mirum
potentiarum sese adjuvantium ad errorem
deceptio confirmatissima, ut iam assuetudo
& iudicandi, & volendi facilitas, evidentiæ
æquivalear; ex quo gravissimus in errorem
lapsus, & certa deceptio. Exemplum eius re-
nobilissimum habemus in Hæreticis, sed præ-
sertim in Hæresiarchis, & hominibus pernici-
tissimis, & Apostatis, qui errores ita sibi per-
suadent.

frudent, ut postea se vera credere putent; quodque initio cum timore, & metu agerent, id postea cum securitate efficiant. Idem accidit in gravibus odiis, quæ postea specie boni publici, & iustitiæ prætextu nutriuntur. Et ita Peccatores in extremum malorum barathrum descendunt, dum quæ agunt sceleratissime, se iure agere existimant, & in iis sibi complacent; dumque in mediis tenebris, & in errore versantur, se in luce degere arbitrantur. Rem accipe in exemplo: Sit Rex, aut Princeps, qui impium habeat Consiliarium, alios verò bonos, & probos; si alteri sit offensus, aut si alienæ dominationis potiundæ sit avidus, idque suis consiliariis aperiat, rem tamen aggredi non audeat, nisi rem sibi licere audiat; iam si ille impius Consiliarius, cum videat Regis propensionem, aut ad vindictam, aut ad alterius dominationis invasionem, illius cupiditati servire, ac famulari; protinus varias rationes exquirat quibus ostendat id Regi licere; contrarias autem omnes rationes eò usque elevabit, ac immineat, ut si quis probus contrarium hincere audeat, illi silentium imponatur, tanquam suspecto de prodicione, ac minus erga Regem propenso: atque ita fiet ut Rex in sua cupiditate roboreretur, cum iam non se ferri cupiditate, sed iure, & æquitate existimet. Idem planè in nobis contingit: Vnde graves in vitæ errores, dum nihil ex rationis præcipientis & illuminatæ præscripto, sed ex cupiditate

gerimus, nosque ipsos cæcos efficiamus, & nobis veri æterni modum ac rationem demimus. Itaque in eiusmodi hominibus prius, uti dictum est, sanandus est affectus, iudicium convincendum: Et in universum, valet Christi monitum Ioan. 7. *Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate*: Vera itaque ratio erit favere oppositæ parti adversus cupiditatem nostram, contrà quam potius inclinandum est, resistendo ipsi, ne nos suis blanditiis attrahat. Hoc habuit S. Ludovicus, ut si adversus aliquem haberet litem, faveret semper parti suæ adversæ, veritus ne sui Officiales ipsius juri nimium faverent. Eandem ob causam Deus, licet in iudicio voluerit haberi rationem personæ, Deuteron. 1. *Nulla erit distantia personarum, ita parvum audietis ut magnum: nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est*: Tamen sæpe in Prophetis admonet ut propendeatur in favorem viduæ & pupilli. Psalmo 81. *iudicate & egeno & pupillo*, &c. quia aliis vulgò favetur. Ita passim veritas captiva est & in vinculis retinetur. Ita plures veritatem Dei in iniustitiæ desinent: propterea illi omnibus modis favendum: ipsa enim veritas postea, ut ait Christus, Ioan. 8. *liberabit vos & ab omni errore abducat*.
